

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR

Представено на 8 декември 2022 година¹

Дело C-583/22 PPU

MV

в присъствието на:

Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof

(Преюдициално запитване, отправено от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Рамково решение 2008/675/ПВР — Член 3 — Присъди в няколко държави членки — Определяне на едно общо наказание — Включване на присъдата, постановена в друга държава — Превишаване на предвиденото от националния закон максимално общо наказание“

I. Въведение

1. Настоящото дело предоставя на Съда възможност да тълкува за първи път член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675/ПВР², който е относно деликатния въпрос за възможното определяне на едно общо наказание³ при наличие на реална съвкупност от престъпления⁴, извършени в няколко държави членки.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Рамково решение на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите членки на Европейския съюз в хода на новообразувани наказателни производства (ОВ, L 220, 2008 г., стр. 32).

³ В настоящото заключение, под „определяне на общо наказание“ разбирам както налагането на общо наказание, чийто размер съответства на най-тежкото първоначално наказание, което поема най-лекото наказание, което се счита включено в първото, така и налагането на едно общо наказание, съответстващо на сбора от наказанията в рамките на определен максимален размер.

⁴ Под „реална съвкупност от престъпления“ разбирам положение, при което лице, извършило едно престъпление, извършва второ престъпление, преди да е било окончателно осъдено за първото престъпление.

II. Правна уредба

A. Рамково решение 2008/675

2. Съображения 1, 5, 7, 8, 9 и 14 от Рамково решение 2008/675 гласят:

„(1) Европейският съюз си е поставил за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Тази цел налага да се осигури възможност информацията по присъди, постановени в държавите членки, да бъде вземана под внимание извън държавата членка, постановила присъдата, с цел предотвратяване на нови престъпления, както и в хода на новообразувани наказателни производства.

[...]

(5) Следва да се утвърди принципът държавите членки да приемат, че присъда, постановена в други държави членки, поражда същите правни последствия като присъда, постановена от собствените им съдилища според националното законодателство, независимо дали тези последствия се разглеждат от националното законодателство като въпрос на факт или на процесуално или материално право. Но настоящото рамково решение няма за цел да хармонизира признаването от различните национални законодателства на правните последствия на съществуващи предишни присъди и задължението да се вземат под внимание предишни присъди, постановени в други държави членки, съществува само дотолкова, доколкото предишните национални присъди се вземат под внимание в националното право.

[...]

(7) Последствията, произтичащи от присъда, постановена в друга държава членка, следва да са равностойни на последствията от едно национално решение както в досъдебната фаза на наказателното производство, така и по време на съдебното производство и по време на изпълнение на присъдата.

(8) Когато в хода на наказателно производство в дадена държава членка съществува информация за предишна присъда в друга държава членка, следва да се избягва, доколкото е възможно, лицето да се третира по-малко благоприятно, отколкото ако предишната присъда е била национална присъда.

(9) Член 3, параграф 5 следва да се тълкува, *inter alia*, с оглед на съображение 8, по такъв начин, че ако националният съд в хода на новообразуваното наказателно производство, като взема под внимание предишна присъда, издадена в друга държава членка, смята, че налагането на присъда с определена тежест по националното законодателство би било непропорционално сурово за дееца, имайки предвид положението му, и ако целта на наказанието може да се постигне с по-малка присъда, националният съд може съответно да намали тежестта на присъдата, ако това би било възможно при чисто вътрешни случаи.

[...]

(14) Намесата по отношение на съдебно решение или изпълнението му включва *inter alia* ситуациите, при които според националното законодателство на втората държава членка наложеното от предишно съдебно решение наказание следва да се поеме от или да се включи в друга санкция, която след това да бъде реално приложена, ако първата присъда още не е изпълнена или изпълнението ѝ не е прехвърлено във втората държава членка“.

3. Член 1, параграф 1 от това Рамково решение гласи:

„Целта на настоящото рамково решение е да определи условията, при които в хода на наказателно производство в държава членка срещу дадено лице се вземат под внимание предишните присъди, постановени срещу същото това лице за различни деяния в други държави членки“.

4. Съгласно член 2 от посоченото рамково решение „присъда“ означава окончателно решение, издадено от наказателен съд, което установява вина за престъпление“.

5. Член 3 от същото рамково решение, озаглавен „Вземане под внимание в хода на новообразувано наказателно производство на присъда, постановена в друга държава членка“, предвижда:

„1. Всяка държава членка следва да гарантира, че в хода на наказателно производство срещу дадено лице се вземат под внимание предишни присъди, постановени срещу същото това лице за различни деяния в други държави членки, за които е получена информация по приложимите инструменти за взаимна правна помощ или при обмен на информация от криминални досиета, доколкото се вземат под внимание и се признават съответните правни последици на предишни национални присъди съгласно националното законодателство.

2. Параграф 1 се отнася до досъдебната фаза, до съдебното производство и до времето на изпълнение на присъдата, особено във връзка с приложимите процедурни правила, включително правилата, свързани с налагане на временна мярка за неотклонение, определяне на престъплението, вида и тежестта на присъдата, както и правилата за изпълнение на решението.

3. Вземането предвид на постановени в други държави членки предишни присъди, както е предвидено в параграф 1, няма за последици намеса, отмяна или преразглеждане на предишни присъди или на каквото и да е друго решение, свързано с изпълнението им от държавата, провеждаща новообразуваното производство.

[...]

5. Ако престъплението, заради което се провежда новото производство, е извършено преди налагането или окончателното изпълнение на предишната присъда, параграфи 1 и 2 нямат за последици задължение за държавите членки да прилагат националните си правила при налагане на присъди, чието прилагане като такива към чуждестранни присъди би имало за последици ограничаването на съдията при определяне на присъдата в новообразуваното производство.

Но държавата членка следва да гарантира, че съдилищата ѝ иначе могат да вземат под внимание в такива случаи предишни присъди, постановени в други държави членки“.

Б. Германското право

6. Разпоредбите относно определяне на едно общо наказание са в членове 53—55 от Strafgesetzbuch (Германски наказателен кодекс, наричан по-нататък „StGB“).

7. Член 53, параграф 1 от StGB, който визира реалната съвкупност от престъпления, гласи:

„Когато едно лице е извършило няколко престъпления, за които едновременно се води наказателно производство, като се определят няколко отделни наказания лишаване от свобода или глоба, се налага едно общо наказание“.

8. Член 54 от StGB относно определянето на едно общо наказание предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Когато едно от отделните наказания е доживотен затвор, се налага общо наказание доживотен затвор. Във всички останали случаи общото наказание се определя като се увеличи определеното най-тежкото наказание, а при различни по вид наказания — като се увеличи най-тежкото по вид наказание. Извършва се обобщена преценка на личността на извършителя и на отделните престъпления.

2. Общото наказание не може да достигне по размер сбора от отделните наказания. При наказания лишаване от свобода за определен срок общото наказание не може да надвишава петнадесет години, а при глоба — седемстотин и двадесет дневни ставки“.

9. Член 55, параграф 1 от StGB, относно определянето на общо наказание a posteriori, гласи:

„Членове 53 и 54 се прилагат и когато лице, срещу което е постановена влязла в сила присъда, преди наложеното му наказание да бъде изпълнено, погасено по давност или опростено, бъде осъдено за друго престъпление, извършено от него преди предишната осъдителна присъда. Предишна осъдителна присъда е присъдата, постановена в предишно производство, в което последно са разгледани основните фактически обстоятелства.“

III. Делото в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

10. Жалбоподателят в главното производство е френски гражданин.

11. Между август 2002 г. и септември 2003 г. жалбоподателят в главното производство извършва във Франция различни престъпления. На 10 октомври 2003 г. той отвлеча студентка от студентско градче в Германия и я изнасилва.

12. На 20 октомври 2003 г. жалбоподателят в главното производство е арестуван в Нидерландия по силата на издадена от френските органи заповед за арест и е задържан с цел екстрадиция в продължение на около седем месеца, след което е прехвърлен във Франция на 17 май 2004 г., където е задържан.

13. На 30 септември 2004 г., жалбоподателят в главното производство е осъден от Tribunal de grande instance de Gueret (Окръжен съд Гере, Франция) на лишаване от свобода за срок от две години.

14. На 29 февруари 2008 г. Cour d'assises du Loir-et-Cher à Blois (Първоинстанционен съд за тежки престъпления област Лоар е Шер, Блоа, Франция) налага на подсъдимия наказание лишаване от свобода за срок от петнадесет години. Това наказание поема наказанието, наложени с последващите присъди, от една страна, с тази от 16 май 2008 г. от Cour d'assises de Loire-Atlantique à Nantes (Първоинстанционен съд за тежки престъпления област Лоар Атлантик, Нант, Франция) на лишаване от свобода за срок от шест години и от друга страна, от 23 април 2012 г. от Cour d'appel de Grenoble (Апелативен съд Гренобъл, Франция) на лишаване от свобода за срок от една година и шест месеца.

15. На 24 януари 2013 г. Cour d'assises du Maine-et-Loire à Angers (Първоинстанционен съд за тежки престъпления област Мен и Лоар, Анже, Франция) отново осъжда жалбоподателя в главното производство на лишаване от свобода за срок от седем години.

16. Всички пет посочени присъди са за деяния, извършени от жалбоподателя в главното производство между септември 2002 г. и септември 2003 г. Наказанието лишаване от свобода са изпълнени до размер на седемнадесет години и девет месеца, така че жалбоподателят в главното производство е останал непрекъснато в затвор във Франция до 23 юли 2021 г., дата на която той е предаден на германските органи.

17. От тази дата жалбоподателят в главното производство е задържан в Германия по силата на издадена от Amtsgericht Freiburg im Breisgau (Районен съд Фрайбург им Брайсгау, Германия) заповед за арест.

18. На 21 февруари 2022 г. Landgericht Freiburg im Breisgau (областен съд Фрайбург им Брайсгау, Германия) съди жалбоподателя в главното производство за действията, които е извършил на 10 октомври 2003 г. в Германия и го осъжда на лишаване от свобода за срок от шест години за квалифицирано изнасилване. Тази юрисдикция приема, че наистина пропорционалното на извършените деяния наказание е лишаване от свобода за срок от седем години. Тъй като обаче няма възможност това наказание да бъде a posteriori включено към петте постановени от френските съдилища наказания, тази юрисдикция го намалява с една година за компенсация.

19. Жалбоподателят в главното производство подава ревизионна жалба срещу тази присъда до Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия).

20. Запитващата юрисдикция подчертава на първо място, че възможността да наложи наказание лишаване от свобода срещу жалбоподателя в главното производство за престъплението квалифицирано изнасилване, предмет на главното производство, зависи от тълкуването на принципа на определянето на общо наказание, като се вземат предвид осъдителните присъди, постановени в други държави членки, въведен с член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/675, във връзка с член 3, параграф 5, първа алинея от същото.

21. Тя уточнява, че ако постановените от френските юрисдикции присъди се приравнят на германски присъди, ще следва да се разпорежи определяне на едно общо наказание a posteriori, в приложение на член 55, параграф 1 от StGB, като се вземат предвид

наказанията, наложени от тези френски юрисдикции и наложеното за квалифицирано изнасилване наказание по делото в главното производство, тъй като изнасилването е извършено преди постановяването на присъдите във Франция.

22. При тази хипотеза ще трябва също да се държи сметка за максималния размер от петнадесет години на наказанието лишаване от свобода, предвиден в член 54, параграф 2, второ изречение от StGB. Запитващата юрисдикция отбелязва, че този максимален размер вече е достигнат с присъдата петнадесет години лишаване от свобода, постановена на 29 февруари 2008 г. от Първоинстанционния съд за тежки престъпления област Лоар е Шер, Блоа, Франция. Тя подчертава, че поради това, при определяне на едно общо наказание, ако е възможно срещу жалбоподателя в главното производство за изнасилването, предмет на делото в главното производство, да бъде постановено отделно наказание, общото наказание, поради посочения максимален размер на наказанието лишаване от свобода, ще остане петнадесет години лишаване от свобода и спрямо него вече няма да може да бъде изпълнено никакво наказание.

23. Запитващата юрисдикция отбелязва, че по силата на нейната постоянна практика определянето на общо наказание с чуждестранни присъди само по себе си не може да бъде разпоредено по причини от международното публично право, тъй като то би засегнало силата на пресъдено нещо на чуждестранната присъда и суверенитета на чуждата държава.

24. Предвид тази липса на възможност, член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/675 задължава държавите членки да гарантират, че в хода на наказателно производство срещу дадено лице се вземат под внимание предишни присъди, постановени срещу същото това лице за различни деяния в други държави членки, доколкото се вземат под внимание и се признават съответните правни последици на предишни национални присъди съгласно националното законодателство. Идеята е да не се допусне съответното лице да бъде третирано по-неблагоприятно, отколкото ако съответната предходна присъда е национална присъда.

25. Запитващата юрисдикция все пак се пита какъв е обхватът на член 3, параграф 5, първа алинея от Рамково решение 2008/675, по силата на който държавите членки не са длъжни ако престъплението, заради което се провежда новото производство, е извършено преди да бъде произнесена или изцяло изпълнена предходната присъда, да прилагат техните национални правила при налагане на присъдите, чието прилагане като такива към чуждестранни присъди би имало за последицие ограничаването на съдията при определяне на присъдата в новообразуваното производство.

26. Така според запитващата юрисдикция за деянията, които са предмет на главното производство, може да бъде постановена присъда, само ако член 3, параграф 5, първа алинея от Рамково решение 2008/675 трябва да се тълкува в смисъл, че прогласеният в член 3, параграф 1 от това рамково решение принцип на равно третиране е неприложим, когато прибавянето на постановеното в друга държава членка наказание води до превишаване на максималния размер от петнадесет години за лишаването от свобода, определен в член 54, параграф 2, второ изречение от StGB. Такова тълкуване обаче би било в противоречие с принципа на равно третиране на произнесените в другите държави членки присъди, тъй като то би разрешило превишаване на максимума що се отнася до тези последни наказания.

27. На второ място, ако член 3, параграф 5, първа алинея от Рамково решение 2008/675 действително трябва да се тълкува в смисъл, че прогласеният в член 3, параграф 1 от това Рамково решение принцип на равно третиране е неприложим при обстоятелствата в главното производство, запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването на член 3, параграф 5, втора алинея от посоченото рамково решение.

28. Тази юрисдикция се пита по-точно дали вземането предвид на постановената в друга държава членка присъда, предвидено на основание на последната посочена разпоредба, трябва да се осъществява по такъв начин, че неблагоприятната последица, произтичаща от невъзможността за последващо определяне на общо наказание, да бъде конкретно посочена и обоснована при определянето на размера на наказанието за извършеното в страната престъпление.

29. Запитващата юрисдикция посочва, че съгласно собствената ѝ практика по този въпрос, неблагоприятната последица, произтичаща от невъзможността за последващо определяне на общо наказание с произнесените в друга държава членка присъди, по начало се взема предвид при определянето на наказанието чрез неговото намаляване, което не е определено по размер и е като компенсация, оставено на преценката на съда, който се произнася по съществуващото на делото.

30. Тази юрисдикция обаче счита, че само ясно мотивирана и определена по размер компенсация на неблагоприятната последица е в съответствие с нормативното съдържание на член 3, параграфи 1 и 5 от Рамково решение 2008/675.

31. По силата на това рамково решение начинът, по който се вземат под внимание предишни, постановени в друга държава членка осъдителни присъди, следва да бъде уеднаквен във възможно най-голяма степен с прилагания към предишни национални присъди. За да се определи общо наказание, което да е възможно най-близко до общото наказание, определяно съгласно членове 54 и 55 от StGB, което общо наказание също следва да е конкретно определено по размер, запитващата юрисдикция счита, че е необходимо да се посочи конкретно неблагоприятната последица, произтичаща от невъзможността за определяне на общо наказание, и тя да се приспадне от новото (общо) наказание, което следва да се наложи.

32. Тази юрисдикция добавя, че посочването на ясни мотиви за компенсацията и на нейния размер обаче са необходими не само от съображения за прозрачност, но също и за да се позволи на съда в ревизионното производство да упражни своя контрол върху определянето на наказанието. Това изискване не може да бъде спазено, ако се взема под внимание само намаляването на наказание като компенсация, без да се посочи в какъв размер, като обикновено обстоятелство в полза на подсъдимия при определяне на размера на наказанието.

33. Запитващата юрисдикция уточнява още, че начинът, по който съдът, разглеждащ спора по същество, определя конкретно компенсацията, спада към правото на преценка на съда. Той може непосредствено при определянето на новото наказание да вземе предвид обстоятелството, че е изключено определянето на общо наказание с предишно наказание, като посочи размера на подлежащата на приспадане част — или например да приеме определено чрез добавяне на чуждестранното наказание „теоретично общо наказание“ и да

го намали с чуждестранното наказание. Единственото изискване в този контекст е компенсацията да е подходяща и — подобно на определянето на общо наказание съгласно членове 54 и 55 от StGB — да бъде мотивирана ясно и да бъде посочен нейният размер.

34. Що се отнася до главното производство, запитващата юрисдикция отбелязва, че в присъдата си Landgericht Freiburg im Breisgau (Областен съд Фрайбург им Брайсгау) е определил наказанието, без да вземе предвид факта, че с налагането на наказание лишаване от свобода за срок от шест години фактически е надвишен съществуващият максимален размер за общо наказание лишаване от свобода от петнадесет години, установен в член 54, параграф 2, второ изречение от StGB. Тази юрисдикция освен това не посочила никакъв точен критерий, който я е насочил за начина, по който да вземе предвид постановените в друга държава членка присъди, в съответствие с член 3, параграф 5, втора алинея от Рамково решение 2008/675.

35. При тези условия Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) С оглед на принципа на равно третиране по член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/675/ПВР и като се има предвид член 3, параграф 5 от него, може ли при положение, в което по същество е налице общо наказание при постановени в Германия и в друга държава членка на Съюза осъдителни присъди, да бъде наложено наказание за извършеното в страната престъпление дори ако теоретичното включване на наложеното в друга държава членка на Съюза наказание би довело до надвишаване на максимално допустимия съгласно германското право размер на общото наказание, когато наложените наказания са лишаване от свобода за определен срок?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Трябва ли наложеното в друга държава — членка на Съюза, наказание да бъде взето под внимание съобразно предвиденото в член 3, параграф 5, втора алинея от Рамково решение 2008/675/ПВР по такъв начин, че при определянето на размера на наказанието за извършеното в страната престъпление конкретно да се посочи и обоснове неблагоприятната последица, произтичаща от невъзможността за последващо определяне на общо наказание в съответствие с предвидените в германското право принципи за определяне на общо наказание?“

36. На 27 септември 2022 г. в приложение на член 107, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда втори състав на Съда решава да разгледа настоящото дело по реда на спешното преюдициално производство.

37. Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Главен федерален прокурор към Федералния върховен съд, Германия) и Европейската комисия представят писмени становища.

38. Страните и жалбоподателят в главното производство участват в проведеното на 14 ноември 2022 г. съдебно заседание.

IV. Анализ

A. По първия преюдициален въпрос

39. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 трябва да се тълкува в смисъл, че държава членка е длъжна в рамките на наказателно производство, образувано срещу дадено лице, да прилага националните си правила относно определянето на едно общо наказание, като вземе предвид предишните присъди, постановени в друга държава членка срещу същото лице за различни деяния, извършени по-рано, когато престъплението, заради което се провежда новото производство, е извършено преди тези предишни присъди да бъдат постановени, доколкото в резултат на прилагането на тези национални правила в рамките на новото производство няма да може да бъде наложено или най-малко изпълнено никакво наказание⁵.

40. Преди всичко искам да уточня, че така както заявява Главният федерален прокурор към Федералния върховен съд, и се установява от акта за запитване, определянето на общо наказание с постановено в чужбина наказание не се допуска съгласно германското право поради съображения свързани с международното публично право. В практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) обаче се твърди, че подсъдимият няма поради това да бъде поставен в неблагоприятно положение, като се въвежда механизма за „компенсиране на строгостта“, който позволява на съда, разглеждащ спора по същество, да вземе предвид предишната присъда, когато определя наказанието в новото производство, както би постъпил ако би могло да се осъществи определянето на общо наказание в тесен смисъл.

41. Важно е също да се подчертае, че според уточненията на Главния федерален прокурор към Федералния върховен съд, от практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) се установява, че предназначението на предвидения в германското право максимален размер от петнадесет години за общото наказание лишаване от свобода по принцип е да се използва, когато се прилага този механизъм за компенсиране на строгостта.

42. След тези уточнения ще започна анализа си с няколко предварителни бележки относно предмета на Рамково решение 2008/675 и отражението му, когато става въпрос за определяне на общо наказание при наложени в няколко държави членки наказания, след което ще пристъпя към разглеждане на член 3, параграф 5 от това рамково решение, в центъра на първия преюдициален въпрос.

⁵ Отбелязвам, че от акта за запитване не се установява ясно дали посочените от запитващата юрисдикция национални правила са пречка за налагането на наказание за деяния, които са предмет на висшото пред нея наказателно производство, или наказание може да бъде постановено, но няма да може да бъде изпълнено. Всъщност запитващата юрисдикция заявява, че наказание може да бъде постановено само ако Съдът възприеме определен прочит на член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, както и че наказание безспорно би могло да бъде постановено, но никакво друго наказание няма да може да бъде изпълнено. Както ще покажа обаче, смятам че член 3, параграфи 1 и 5 от това рамково решение трябва да се тълкува по един и същ начин и в двата случая, така че отговорът на Съда на преюдициалния въпрос не би трябвало да е различен, ако се окаже, че националните правила не допускат не само изпълнението на постановено по новообразувано наказателно производство наказание, но също и самото постановяване на такова наказание.

1. По предмета на Рамково решение 2008/675 и проблематиката във връзка с определянето на общо наказание

43. Рамково решение 2008/675 въвежда минимално задължение за държавите членки да вземат предвид присъди, постановени в други държави членки⁶. Това задължение е лесно разбираемо в пространството на свобода, сигурност и правосъдие, установено в Съюза, в който не може да се приеме разлика в третирането при подхода към криминалното минало на лице в зависимост от това дали престъплението е извършено в една или в друга държава членка.

44. За тази цел член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/675 във връзка със съображение 5 от същото задължава държавите членки да гарантират, че в хода на новообразувано наказателно производство в държава членка срещу същото лице за различни деяния постановените в друга държава членка предишни присъди, от една страна, ще се вземат предвид доколкото съгласно националното законодателство се вземат предвид предишните национални присъди, и от друга страна, ще им се признават последици, съответни на тези, които посоченото законодателство придава на националните присъди, независимо дали става въпрос за фактически последици или за последици от процесуално или материалноправно естество⁷. По този начин това рамково решение прогласява принцип на равно третиране независимо дали присъдите са постановени само в една или в няколко държави членки.

45. Става въпрос по този начин да се позволи в дадена държава членка да се вземе предвид криминалното минало на дадено лице, не само, както отбелязва Комисията, когато това може да е неблагоприятно за него, тук може да се посочи рецидивът, но също и когато такова вземане предвид може да бъде от полза за лицето, особено в хипотезата на реална съвкупност от престъпления, при която наказанието за всяко от престъпленията може да бъде включено при определяне на едно общо наказание.

46. Всъщност кумулирането на наказанията е механизъм, който позволява да се ограничи строгостта на наказанието като се избегне простото математическото събиране на наказанията, съответстващи на всяко от извършените в съвкупност престъпления. Простото математическо събиране не само би могло да има противоречащи на принципа на пропорционалност последици, но то би противоречало, както отбелязва генералният адвокат Richard de la Tour, на една от основните функции на наказанието⁸. Всъщност наказанието не може да има само функция на възмездие, а трябва и да предотвратява извършването на престъпления и да насърчава социалната реинтеграция на осъдените лица. При реалната съвкупност от престъпления не е имало първа присъда, която да подейства като предупреждение и да накара извършителя да се осъзнае и поради това наложеното наказание може да се индивидуализира⁹.

47. Вземането предвид от съда на предишните присъди следователно му позволява да прецени именно тези положения и съгласно разпоредбите на националното си право да определи едно общо наказание въз основа на наказанията, наложени за съвкупност от престъпления. Рамково решение 2008/675 допуска прилагането на такива механизми, когато става въпрос за трансгранична реална съвкупност от престъпления. Съдът е

⁶ Съображение 3 от Рамково решение 2008/675.

⁷ Решение от 21 септември 2017 г., Бешков (C-171/16, EU:C:2017:710, т. 25 и 26).

⁸ Заключение на генерален адвокат Richard de la Tour по дело AV (Обща присъда) (C-221/19, EU:C:2020:815, т. 35).

⁹ Заключение на генерален адвокат Bot по дело Бешков (C-171/16, EU:C:2017:386, т. 43).

постановил, че това рамково решение е приложимо за национално производство, което има за предмет да се определи за изтърпяване едно общо наказание лишаване от свобода, като се вземе предвид наказанието, наложено на дадено лице от националния съд, и това, което е наложено с предишна присъда, постановена от съд на друга държава членка срещу същото лице за различни деяния¹⁰.

48. Задължението да се вземат предвид предишни присъди може обаче да създаде затруднения, когато тези присъди са постановени в чужбина, затова в член 3, параграф 3 от Рамково решение 2008/675 се уточнява обхватът на това задължение.

49. Така, съгласно член 3, параграф 3 от Рамково решение 2008/675, вземането предвид в хода на новообразувано наказателно производство на предишни присъди, постановени в други държави членки, не може да има за последствие намеса, отмяна или преразглеждане на тези предишни присъди или на каквото и да е друго решение, свързано с изпълнението им от държавата членка, провеждаща новообразуваното наказателно производство, които присъди трябва да се вземат предвид такива, каквито са постановени¹¹.

50. Такова уточнение, естествено, има значение за ситуациите на реална съвкупност от престъпления, които могат да доведат до определяне на едно общо наказание в дадена държава членка. Впрочем в съображение 14 от Рамково решение 2008/675 то е предвидено изрично, тъй като в него се посочва, че член 3, параграф 3 от това рамково решение включва ситуациите, при които наложеното от предишно съдебно решение наказание, което не е изпълнено, следва да се поеме от или да се включи в друга санкция, която след това да бъде реално приложена. В такава хипотеза определянето на едно общо наказание в държавата членка на съда, който го постановява, неизбежно ще се отрази на изпълнението на предишното наказание, постановено от юрисдикция на друга държава членка.

51. При все това член 3, параграф 3 от Рамково решение 2008/675 не се ограничава само до въпроса за определянето на общо наказание. Всъщност вземането предвид от националния съд на предишните чуждестранни присъди може да повлияе на тези предишни присъди в други хипотези, например като отмени условното осъждане в предишната присъда и го замени с наказание лишаване от свобода, подлежащо на ефективно изпълнение¹².

52. Става въпрос по този начин да се запази силата на пресъдено нещо на постановените в други държави членки решения, така че вземането предвид на предишните присъди да не може да доведе до намеса на националния съд в предишна присъда, постановена в друга държава членка. По този начин член 3, параграф 3 от Рамково решение 2008/675 установява една обща граница на задължението да се вземат предвид предишните присъди, постановени в друга държава членка.

53. Освен тази граница съгласно член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 се предвижда също, че в хипотезата, при която престъплението, заради което се провежда новото производство, е извършено преди налагането или окончателното изпълнение на предишната присъда, параграфи 1 и 2 от член 3 нямат за последствие задължение за

¹⁰ Решения от 21 септември 2017 г., Бешков (C-171/16, EU:C:2017:710, т. 29), и от 15 април 2021 г., AV (Обща присъда) (C-221/19, EU:C:2021:278, т. 52).

¹¹ Решения от 21 септември 2017 г., Бешков (C-171/16, EU:C:2017:710, т. 37 и 44), и от 15 април 2021 г., AV (Обща присъда) (C-221/19, EU:C:2021:278, т. 53).

¹² Решение от 21 септември 2017 г., Бешков (C-171/16, EU:C:2017:710, т. 46).

държавите членки да прилагат националните си правила при налагане на присъди, чието прилагане като такива към чуждестранни присъди би имало за последствие ограничаването на съдията при определяне на присъдата в новообразуваното производство.

2. По член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675

54. Член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 предвижда изключение от член 3, параграф 1 от това рамково решение.

55. Всъщност от текста на тази разпоредба ясно се личи, че в положението, което тя визира, държавите членки нямат задължение по силата на член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/675 да прилагат националните си правила при налагане на присъди. С други думи, предвиденият в член 3, параграф 1 от това рамково решение принцип на равно третиране не следва да се прилага в хипотезата, при която прилагането на националните правила при налагане на присъди, към постановени в друга държава членка присъди би имало за последствие ограничаването на съдията при определяне на присъдата в новообразуваното производство.

56. Обратно на това, което поддържа Комисията в съдебното заседание, член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 по този начин е адресиран до държавите членки, като им оставя свобода на преценка относно възможността да предвидят или не изключение от принципа на равно третиране, предвиден в член 3, параграф 1, и предвижда в хипотезата, когато те изберат да въведат такова изключение, да гарантират, че съдилищата им иначе могат да вземат под внимание в такива случаи предишни присъди, постановени в други държави членки.

57. Отбелязвам, че тази разпоредба следва да се прилага само в положение, при което престъплението, заради което се провежда новото производство, е извършено преди да бъде постановена или изцяло изпълнена предишната присъда.

58. В случая това условие е изпълнено, при положение че разглежданото в главното производство изнасилване е извършено преди да бъдат произнесени френските присъди. От това би могло да се направи изводът, както поддържат Главният федерален прокурор към Федералния върховен съд и Комисията, че член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 би трябвало да намери приложение в случая и да позволи на запитващата юрисдикция да не приложи максималния размер от петнадесет години, предвиден в германското право за общите присъди лишаване от свобода с определен срок, доколкото такава норма би попречила на германския съд да постанови наказание, което може да бъде изпълнено по отношение на жалбоподателя в главното производство.

59. Такова тълкуване обаче не може да ме убеди поради причините, които ще изложа.

а) Транспонирането на член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 в националното право и липсата на директен ефект на тази разпоредба

60. От гледна точка на практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) описана в точки 40 и 41 от настоящото заключение, германският законодател е счел, че не е било необходимо да приема допълнителни мерки за транспониране на Рамково решение

2008/675, тъй като механизмът за компенсирание на строгостта в случаите на чуждестранни присъди, тълкуван в съответствие с механизма по член 3 от това рамково решение, позволява да се гарантира, че обвиняемото в наказателно производство в Германия лице няма да бъде поставено поради постановяването на чуждестранна присъда в по-неизгодно положение от лице, осъдено с няколко присъди само в тази държава членка¹³.

61. Съгласно постоянната съдебна практика обаче, разпоредбите на рамковото решение трябва да се прилагат с неоспорима задължителна сила, с необходимата специфичност, точност и яснота, за да се спази изискването за правна сигурност, което налага в случаите, когато съответното рамково решение цели да създаде права за частноправни субекти, да им се предостави възможност да се запознаят с тези права в пълния им обем¹⁴.

62. Тези изисквания за неоспорима задължителна сила, за специфичност и яснота се налагат в още по-голяма степен в областта на наказателното право, в положенията, при които разпоредбите на дадено рамково решение могат да доведат до утежняване на наказателната отговорност на обвиняемо лице.

63. В това отношение ще отбележа, че предвиденият в германското право механизъм за компенсирание на строгостта е благоприятен за обвиняемото лице в наказателно производство, тъй като позволява да се вземат предвид предишните произнесени срещу него присъди с цел да се адаптира наказанието, което може да му бъде наложено. Що се отнася до член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, той има неблагоприятно отражение върху положението на обвиняемото лице, тъй като позволява на националния съд да се освободи от прилагането на такъв механизъм.

64. В случая обаче и при положение че член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 води по-специално до утежняване на положението на обвиняемите лица в рамките на наказателно производство, се оказва, че практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) не е категорична. Така Главният федерален прокурор към Федералния върховен съд посочва различни присъди, някои съобразени с максималния размер от петнадесет години, други, които го пренебрегват¹⁵.

¹³ Deutscher Bundestag, Drucksache 16/13673 (bundestag.de), p. 5.

¹⁴ Решения от 24 март 2022 г., Комисия/Ирландия (Транспониране на Рамково решение 2008/909) (C-125/21, непубликувано, EU:C:2022:213, т. 21), от 17 декември 2020 г., Комисия/Унгария (Приемане на кандидати за международна закрила) (C-808/18, EU:C:2020:1029, т. 288), и от 13 март 1997 г., Комисия/Франция (C-197/96, EU:C:1997:155, т. 15).

¹⁵ Отбелязвам освен това, че в рамките на делото в главното производство, първоинстанционната юрисдикция отказва да приложи максималния размер от петнадесет години, предвиден в германското право за общите наказания лишаване от свобода при прилагането на механизма за компенсирание на строгостта.

65. Поради това практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) не представлява мярка за транспониране в достатъчна степен на член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675¹⁶.

66. В това отношение ще припомня, че тъй като Рамково решение 2008/675 е прието въз основа на стария трети стълб на Съюза, по-специално в приложение на член 34, параграф 2, буква б) ЕС, неговите разпоредби нямат директен ефект. Тази разпоредба обаче предвижда, от една страна, че рамковите решения са обвързващи за държавите членки по отношение на постигането на даден резултат, но оставят на националните органи свобода по отношение на формата и средствата, а от друга страна, че рамковите решения нямат директен ефект¹⁷.

67. Следователно при липсата на директен ефект на член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, тази разпоредба не може да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд да не прилага максималния размер от петнадесет години, предвиден в германското право за общите наказания лишаване от свобода.

б) Задължението за съответстващо на Рамково решение 2008/675 тълкуване и неговите граници

68. Вярно е разбира се, че макар рамковите решения да нямат директен ефект, обвързващото им действие поражда в тежест на националните органи задължение за съответстващо тълкуване на националното право, считано от датата на изтичане на срока за транспониране на тези рамкови решения¹⁸.

69. Следователно при прилагането на националното право, тези органи са длъжни да го тълкуват доколкото е възможно, с оглед на текста и целта на рамковото решение, за да се постигне търсеният с него резултат¹⁹.

70. От това следва, че доколкото прилагането на максималния размер от петнадесет години, предвиден в германското право за общите присъди лишаване от свобода, води до ограничаване на правото на съда да наложи наказание в рамките на висиящото пред него

¹⁶ Въпреки че практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) би могла да се тълкува като транспонираща в достатъчна степен член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, като налага по сигурен начин зачитането на максималния размер от петнадесет години при прилагането на компенсирането на строгостта, мисля, че по този начин запитващата юрисдикция не би могла да се освободи от прилагането на този максимален размер. Тази разпоредба указва, че в положенията, които визира, „параграфи 1 и 2 нямат за последствие задължение за държавите членки да прилагат националните си правила при налагане на присъди“, и уточнява, че в тази хипотеза държавите членки следва да гарантират, че съдилищата им иначе могат да вземат под внимание в такива случаи предишни чуждестранни присъди. Тъй като германският законодател е възприел транспониране чрез съдебната практика, като изключва в случаите на реална съвкупност от престъпления стриктно определяне на общо наказание и като същевременно предвижда чрез механизма за компенсиране на строгостта алтернативно вземане предвид от съда, се прилага максималният размер от петнадесет години за налагане на общо наказание лишаване от свобода, с отчитане на предишни присъди. При тези условия и доколкото националната съдебна практика прилага стриктно член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 в рамките на свободата на преценка, с която разполагат държавите членки, тази разпоредба изобщо не би могла да се тълкува в смисъл, че все пак позволява на националния съд да не прилага този максимален размер от петнадесет години, предвиден в германското право за общите наказания лишаване от свобода.

¹⁷ Решения от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 56), и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 69).

¹⁸ Решения от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 58 и 61), и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 72).

¹⁹ Решения от 16 юни 2005 г., Pupino (C-105/03, EU:C:2005:386, т. 43), от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 59), и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 73).

производство, съответстващото тълкуване на германското право може да го подтикне да не прилага този максимален размер, но да вземе предвид по друг начин предишните чуждестранни присъди.

71. Все пак принципът на съответстващо тълкуване се прилага при определени ограничения. Така общите принципи на правото, по-специално принципите на правна сигурност и недопускане на прилагане с обратна сила, в частност не допускат задължението за съответстващо тълкуване да води — въз основа на рамково решение и независимо от наличието на приет за неговото прилагане закон — до определяне или утежняване на наказателната отговорност на лица, които са извършили престъпление²⁰.

72. Струва ми се обаче, че точно такъв е случаят, когато става въпрос за член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, ако тази разпоредба се тълкува в смисъл, че тя позволява на националния съд да се освободи от предвидения в германското право максимален размер от петнадесет години за общите наказания лишаване от свобода. Всъщност при такава хипотеза задължението за съответстващо тълкуване ще доведе до утежняване на наказателноправното положение на обвиняемото лице в сравнение с това, което би било неговото положение съгласно националното право, като му бъде отнета възможността да се ползва от този максимален размер от петнадесет години.

73. В това отношение трябва да уточня, че макар практиката на Съда да визира *утежняването на наказателната отговорност* на извършителите на престъпление, не ми се струва това да изключва възможността тя да се отнася също за положенията като описаното в главното производство, когато разпоредба от Рамково решение утежнява не самата наказателна отговорност на подсъдимия, а наказанието, което може да му бъде наложено.

74. Всъщност практиката на Съда се основава по-специално на принципа на правна сигурност²¹, който има особено значение в областта на наказателното право а обхватът му не се ограничава до определянето на наказателната отговорност на дадено лице, а се разпростира също и по отношение на последиците от такава отговорност, сред които на първо място е наказанието, което може да му бъде наложено. Впрочем самият Съд приема това, когато прилагайки тази съдебна практика той проверява не само дали последицата от разпоредбата от разглежданото в случая рамково решение е определяне или утежняване на наказателната отговорност на визираното лице, но също и „изменение в негов ущърб на срока на наказанието, произтичащ от присъдата, постановена срещу него“²².

75. При тези условия въз основа на принципа на тълкуване на националното право, съответстващо на разпоредбите от Рамково решение 2008/675, не би могло да се позволи на националния съд да се освободи от максималния размер от петнадесет години, предвиден в националното право за общите наказания лишаване от свобода, наложени въз основа на механизма за компенсирание на строгостта.

²⁰ Решения от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 63 и 64), от 29 юни 2017 г. Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, т. 32), и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 75).

²¹ Решения от 16 юни 2005 г., Pupino (C-105/03, EU:C:2005:386, т. 44), от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 64), и от 24 юни 2019 г., Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, т. 75).

²² Решение от 8 ноември 2016 г., Огнянов (C-554/14, EU:C:2016:835, т. 65).

в) Неточността на националното право относно съществуването на максимален размер за общите наказания лишаване от свобода в резултат на прилагането на механизма за компенсиране на строгостта

76. Уточнявам, че анализът, който направих по-горе, се основава на предпоставката, че практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) транспонира изискването за спазването на максимален размер от петнадесет години за общите наказания лишаване от свобода, който съществува в областта на определяне на общо наказание, по отношение на механизма за компенсиране на строгостта. Всъщност само доколкото самото германското право предвижда, че в положение на реална съвкупност от престъпления, извършени в няколко държави членки, трябва да се прилага такъв максимален размер, член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 трябва да се тълкува в смисъл, че не позволява освобождаване от него.

77. Трябва все пак да подчертая, че дебатите по време на съдебното заседание можах да предизвикат съмнение във връзка с въпроса дали такъв максимален размер от петнадесет години следва да се прилага също и към механизма за компенсиране на строгостта, като Главният федерален прокурор към Федералния върховен съд твърдеше, че този максимален размер се прилага към механизма за компенсиране на строгостта съгласно практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд), както и че такъв максимален размер не може да се приложи и впрочем никога не бил прилаган. Освен това от обстоятелствата, предхождащи спора в главното производство, се установява, че първоинстанционната юрисдикция е отказала да приложи този максимален размер. Следователно не е установено по безспорен начин, че германското право предвижда прилагането на максималния размер от петнадесет години за налагането на общо наказание при прилагането на механизма за компенсиране на строгостта.

78. Ако обаче такъв максимален размер не е предвиден в германското право относно механизма за компенсиране на строгостта, съответстващото тълкуване на разпоредбите от националното право в светлината на член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675, би могло да доведе до разрешение, противоположно на това, което предлагам.

79. При тези условия ще следва запитващата юрисдикция да провери дали предвиденият в германското право максимален размер от петнадесет години за общите наказания лишаване от свобода, действително е приложим при прилагането на механизма за компенсиране на строгостта.

80. От изложеното по-горе според мен следва, че член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 трябва да се тълкува в смисъл, че при липсата на мерки за транспониране на тази разпоредба и доколкото националното право предвижда предел за налагането на наказание лишаване от свобода, когато се вземат предвид постановените в друга държава членка присъди, държава членка е длъжна в рамките на наказателно производство, образувано срещу дадено лице, да прилага своите национални правила като вземе предвид тези предишни чуждестранни присъди, постановени срещу това лице за други извършени по-рано деяния, когато престъплението, за което е образувано новото производство, е било извършено преди тези предишни присъди да бъдат постановени, дори когато в резултат на прилагането на тези национални правила в рамките на новото производство няма да може да бъде постановено или поне изпълнено никакво наказание.

Б. По втория преюдициален въпрос

81. С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали когато държава членка не е длъжна на основание на член 3, параграф 5, първа алинея от Рамково решение 2008/675 да прилага националните си правила във връзка с определяне на едно общо наказание, като вземе предвид предишните присъди, постановени в друга държава членка, член 3, параграф 5, втора алинея от това рамково решение трябва да се тълкува в смисъл, че вземането предвид на предишните постановени в други държави членки присъди по друг начин, като предвидения в тази разпоредба, изисква от националния съд при определяне на наказанието за извършеното на националната територия престъпление да посочи ясно и да определи по размер, неблагоприятните последици от липсата на възможност да се разпорежи определяне на едно общо наказание в съответствие с националните правила.

82. Според анализа ми на първия преюдициален въпрос, не е необходимо да се отговаря на този втори въпрос. Ще го разгледам все пак от съображения за изчерпателност, в случай че Съдът не споделя моя анализ.

83. Член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 предвижда, че когато първа алинея от тази разпоредба се прилага и позволява на националния съд, без да се съобразява с принципа на равно третиране, предвиден в член 3, параграф 1, да не вземе предвид предишно осъждане в положение, при което е налице реална съвкупност от престъпления, държавите членки все пак следва да гарантират, че съдилищата им *иначе* могат да вземат под внимание в такива случаи предишни присъди, постановени в други държави членки.

84. С други думи, член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 гарантира, че дори в случаите, когато постановените в чужбина предишни присъди не се вземат предвид, криминалното минало на съответното лице, срещу което е образувано новото производство, няма да бъде пренебрегнато, за да се гарантира, при липсата на стриктно равно третиране, някаква форма на справедливост.

85. Както отбелязват Комисията и Главният федерален прокурор към Федералния върховен съд, тази разпоредба обаче не предвижда никакво изискване относно конкретните ред и условия за това алтернативно вземане предвид, специално що се отнася до размера на наложеното наказание. Следователно този въпрос трябва да се остави на преценката на съдилищата на държавите членки, визирани в тази разпоредба, без да може от член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675 да се изведе друго изискване освен това за вземане предвид с цел да се компенсира липсата на прилагане на принципа на равно третиране.

86. При това положение съм на мнение, че член 3, параграф 5, втора алинея от Рамково решение 2008/675 трябва да се тълкува в смисъл, че вземането предвид на постановени в други държави членки предишни присъди по друг начин, като предвидения в тази разпоредба, не изисква от националния съд при определяне на наказанието за извършеното на националната територия престъпление да определи ясно и посочи размера на неблагоприятните последици в резултат на липсата на възможност да се разпорежи определянето на едно общо наказание в съответствие с националните правила.

V. Заключение

87. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори както следва на поставените от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) преюдициални въпроси:

„Член 3, параграф 5 от Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите членки на Европейския съюз в хода на новообразувани наказателни производства

трябва да се тълкува в смисъл, че:

при липсата на мерки за транспониране на тази разпоредба и доколкото националното право предвижда предел за налагането на наказание лишаване от свобода, когато се вземат предвид постановените в друга държава членка присъди, държава членка е длъжна в рамките на наказателно производство, образувано срещу дадено лице, да прилага своите национални правила като вземе предвид тези предишни чуждестранни присъди постановени срещу това лице за други извършени по-рано деяния, когато престъплението, за което е образувано новото производство, е било извършено преди посочените предишни присъди да бъдат постановени, дори когато в резултат на прилагането на тези национални правила в рамките на новото производство няма да може да бъде постановено или поне изпълнено никакво наказание“.